

ΟΡΦΑΝΙΚΗ ΣΤΕΓΗ «ΤΑΒΙΘΑ»
ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΟ ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΟ ΣΤΗ ΛΙΒΑΔΕΙΑ ΒΟΙΩΤΙΑΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΙΓΓΛΕΖΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : ΘΕΟΚΛΗΣ ΚΑΝΑΡΕΛΗΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ - ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2007

ΟΡΦΑΝΙΚΗ ΣΤΕΓΗ «ΤΑΒΙΘΑ»
ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΟ ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΟ ΣΤΗ ΛΙΒΑΔΕΙΑ ΒΟΙΩΤΙΑΣ

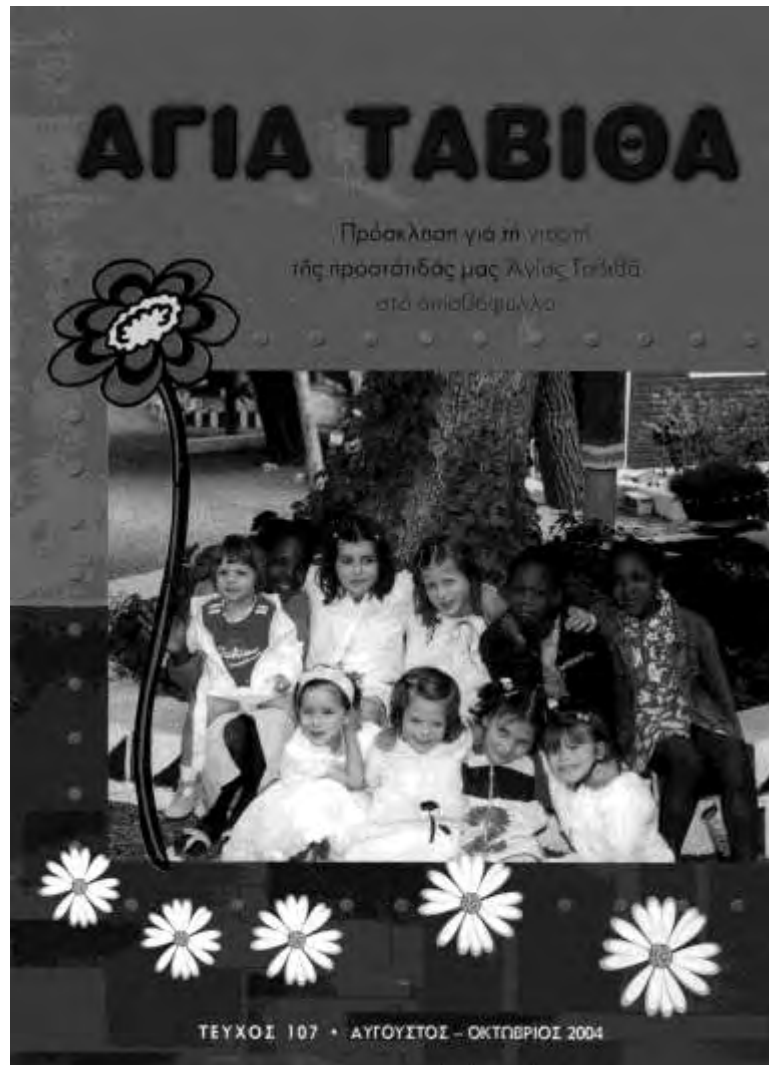
Το υπάρχον κτίριο του ορφανοτροφείου «Ταβιθά», είναι ίδρυμα της Ιεράς Μητρόπολης Θηβών και Λεβαδείας. Το τριώροφο κτίριο του ιδρύματος, φιλοξενεί 40 περίπου ορφανές κοπέλες ηλικιών από μερικών μηνών μέχρι και 20 περίπου ετών, και εξαμελές προσωπικό. Οι όλο και περισσότερες απαιτήσεις του ιδρύματος για μεγαλύτερους και πιο άνετους χώρους (για ύπνο ή για παιχνίδι κ.τ.λ.) καθιστούν αναγκαία τη μεταφορά του σε νέο, μεγαλύτερο οικόπεδο. Στην πρόταση της διπλωματικής εργασίας, το κτιριολογικό πρόγραμμα παραμένει σχεδόν το ίδιο, μεγαλώνουν οι χώροι, ενώ προστέθηκαν κάποιοι ακόμη που θεωρήθηκαν απαραίτητοι.

ORPHAN SHELTER "TABETHA"
PROPOSAL FOR THE NEW ORPHANAGE OF LEVADIA IN BEOTIA.

The existing building of the "Tabetha" Orphanage is administrative property of the Sacred Mee tropolis of Thiva and Levadia. The three-storey building hosts around forty orphan girls and six employees. The orphans' age ranges from a couple of months to twenty years old. There is an increasingly growing need for larger and better designed living spaces – both bedrooms and playing areas – which makes the orphanage's relocation to a larger and carefully chosen site imperative. This diploma thesis tackles these issues of relocation and design, by redefining space for existing uses, as well as by adding new uses for the amelioration of the orphans' life

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....σελ. 3
2. ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΔΕΑ.....σελ. 6
3. ΤΕΛΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ.....σελ. 10
4. ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ.....σελ. 18
5. ΧΩΡΟΙ ΔΙΑΜΟΝΗΣ - ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ.....σελ. 24
6. ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ.....σελ. 27
7. ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....σελ. 30
8. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....σελ. 31

Το περιοδικό που εκδίδει το ορφανοτροφείο

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ορφανική στέγη «Ταβιθά», είναι η προσωρινή κατοικία (άλλοτε για μικρό και άλλοτε για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα) για περίπου σαράντα κορίτσια, ηλικιών από μερικών μηνών έως και είκοσι ετών, και μάλιστα διαφορετικών εθνικοτήτων και φυλών (κυρίως λευκές και νέγρες), που έχουν χάσει τον έναν ή και τους δύο γονείς, ή έχουν εγκαταλειφθεί από αυτούς. Βρίσκεται στη μικρή πόλη της Λιβαδειάς Βοιωτίας και λειτουργεί υπό την φροντίδα και την προστασία της Ιεράς Μητρόπολης Θηβών και Λεβαδειάς.

Το υπάρχον κτίριο, αποτελείται από ισόγειο, υπόγειο και τρεις ορόφους. Στο ισόγειο βρίσκεται η κουζίνα με την τραπεζαρία, καθώς επίσης και ένα σχετικά ευρύχωρο δωμάτιο το οποίο χρησιμοποιείται ως χώρος υποδοχής των επισκεπτών. Τα δωμάτια των παιδιών και των έξι υπεύθυνων γυναικών που τα φροντίζουν, βρίσκονται στους ορόφους, (τα παιδιά φιλοξενούνται στους δύο πρώτους ορόφους, ενώ στον τρίτο όροφο μένουν οι υπεύθυνες). Στον τρίτο όροφο υπάρχει ένα μικρό εργαστήριο χειροτεχνίας, κι ένας χώρος για προσευχή, ο

οποίος χρησιμοποιείται κυρίως από τα μεγαλύτερα κορίτσια και από τις υπεύθυνες. Στο υπόγειο βρίσκεται ένα εκθετήριο – πωλητήριο (όπου πωλούνται βιβλία για παιδιά αλλά και θρησκευτικού περιεχομένου, καθώς επίσης και διάφορα πραγματάκια που κατασκευάζουν τα κορίτσια στο εργαστήριο), μια μεγάλη αίθουσα – θέατρο (όπου τα παιδιά κατά περιόδους δίνουν θεατρικές και μουσικές παραστάσεις ή γίνονται διαλέξεις), και οι αποθηκευτικοί και βοηθητικοί χώροι (λεβητοστάσιο, πλυντήρια κ.τ.λ.). Στο επίπεδο του ισογείου (επί της οδού Δελφών) βρίσκεται η κύρια είσοδος στο χώρο του ιδρύματος, μια μικρή αυλή, και ο ναός της Αγίας Ταβιθά.

Οποιοσδήποτε υποχρεώσεις έχουν σχέση με τη γραφειοκρατία τις έχει αναλάβει η ίδια η Μητρόπολη. Έτσι το ορφανοτροφείο δεν χρειάζεται να έχει χώρους που να λειτουργούν π.χ. ως γραφείο διοίκησης. Τα παιδιά, όπως προαναφέρθηκε, τα προσέχουν οι έξι γυναίκες (ορφανές και οι ίδιες) που αποτελούν και το μόνιμο προσωπικό του ιδρύματος, καθώς έχουν αφιερώσει τη ζωή τους στη φροντίδα των ορφανών, με «αρχηγό» τη «Μανούλα» Άννα, και τις βοηθούν πολλές φορές οι μεγαλύτερες κοπέλες του ορφανοτροφείου. Τα αισθήματα αγάπης, στοργής και αλληλεγγύης είναι ιδιαίτερος ανεπτυγμένα, κάτι που από μια πολύ μικρή

έρευνα, επιβεβαιώθηκε ότι το γεγονός αυτό δεν αποτελεί τον κανόνα.

Τα παιδιά δεν είναι «εγκλωβισμένα» - πηγαίνουν στο σχολείο όπως τα παιδιά άλλων οικογενειών, σε γυμναστήριο, κολυμβητήριο, κάνουν φροντιστήρια, μαθαίνουν ξένες γλώσσες κ.τ.λ., οπότε αναπτύσσουν την κοινωνικότητά τους, διαλέγουν παρέες, και όπως οι ίδιες λένε, δεν νιώθουν καθόλου διαφορετικές από τα παιδιά που ζουν με τους γονείς τους σε κανονικά σπίτια, απλώς είναι διαφορετικές οι συνθήκες συμβίωσης με τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας του ορφανοτροφείου. «Δεν μπορεί να μου λείπει κάτι που δεν γνωρίζω, η μαμά και ο μπαμπάς, νιώθω όμως πολύ τυχερή που μου δίνονται απλόχερα και θυσιαστικά εδώ μέσα, τα απαραίτητα για να μπορέσω να νιώσω ότι έχω ακριβώς τις ίδιες ευκαιρίες με όλα τα άλλα παιδιά που γνωρίζω από το σχολείο. Δεν μπορώ να ξέρω τι διαφορετικό έχει η ζεστή αγκαλιά της Μανούλας μας, και των άλλων γυναικών που μας φροντίζουν, σε σχέση με αυτή την αγκαλιά που παίρνουν τα άλλα παιδιά από τη δική τους μητέρα, ή από τον πατέρα τους ή από τα πραγματικά τους αδέρφια. Νιώθω όμως πολύ τυχερή που ανήκω εδώ, σε μια μεγάλη οικογένεια που με αγαπούν και που αγαπάω σαν να ήταν δική μου. Πολύ απλά, παίρνω τόσα πολλά

σημαντικά πράγματα εδώ μέσα, που πραγματικά δεν ζηλεύω καθόλου τα άλλα παιδιά» λέει η Ειρήνη, μια νέγρα από την Ουγκάντα, που φιλοξενείται από μωρό στο ορφανοτροφείο.

Το πρόβλημα όμως το παρουσιάζει ο ίδιος ο χώρος του ορφανοτροφείου, ο οποίος αδυνατεί να καλύψει πλήρως τις ανάγκες των παιδιών. Πολλές φορές για παράδειγμα, τα μικρότερα κορίτσια που θέλουν να παίξουν, φωνάζουν ή τρέχουν στους διαδρόμους, αφού η αυλή από μόνη της είναι μικρή για παιχνίδι, ενοχλώντας τις μεγαλύτερες που θέλουν για π.χ. να διαβάσουν. Όταν επίσης ο αριθμός φτάσει ή ξεπεράσει τις σαράντα φιλοξενούμενες, τα πράγματα γίνονται ιδιαίτερα δύσκολα, κυρίως για τις μεγαλύτερες, οι οποίες αναγκάζονται να μοιράζονται τα ήδη μικρά δωμάτιά τους. Κυρίως λοιπόν η έλλειψη χώρου είναι αυτή που οδήγησε τη Μητρόπολη στην απόφαση κατασκευής νέας ορφανικής στέγης, σε οικόπεδο (έκτασης 40000 τ.μ.) που βρίσκεται πάρα πολύ κοντά, αλλά έξω από την πόλη και σε αρκετά κοντινή απόσταση από το ήδη υπάρχον κτίριο του ιδρύματος.

Τοπογραφικό

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΔΕΑ

Αυτό που προσπάθησα στην συγκεκριμένη εργασία ήταν να δημιουργήσω ένα πολύ μεγάλο «σπίτι», του οποίου όμως τα «δωμάτια» δεν θα βρίσκονταν κάτω από μια ενιαία στέγη. Με τον τρόπο αυτό πίστευα ότι θα απέφευγα το «στρίμωγμα» αλλά και την αίσθηση του κτιρίου – ξενοδοχείου που παρατηρείται στο υπάρχον κτίριο του ιδρύματος. Ο αέρας και το φως θα μπορούσαν να «υπάρχουν» σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό μέσα σ' αυτό το «σπίτι», καθώς επίσης και η βροχή και το χιόνι, φυσικά στοιχεία που πάρα πολύ συχνά γίνονται αφορμή για παιχνίδι.

Σχεδόν από την αρχή λοιπόν πάρθηκε η απόφαση να μην σχεδιαστεί ένα ενιαίο κτίριο για το καινούργιο ορφανοτροφείο, αλλά να δημιουργηθεί ένα συγκρότημα κτιρίων, τα οποία θα συνέδεε κάποια συγκεκριμένη σχεδιαστική αρχή. Το αρχιτεκτονικό λεξιλόγιο που τελικά θα χρησιμοποιούσα, προσπάθησα να το βρω κάνοντας αρκετές «ασκήσεις» στο χαρτί, χωρίς απαραίτητα (ομολογώ) να έχω πάντα κατά νου το οικόπεδο στο οποίο αναφέρονταν.

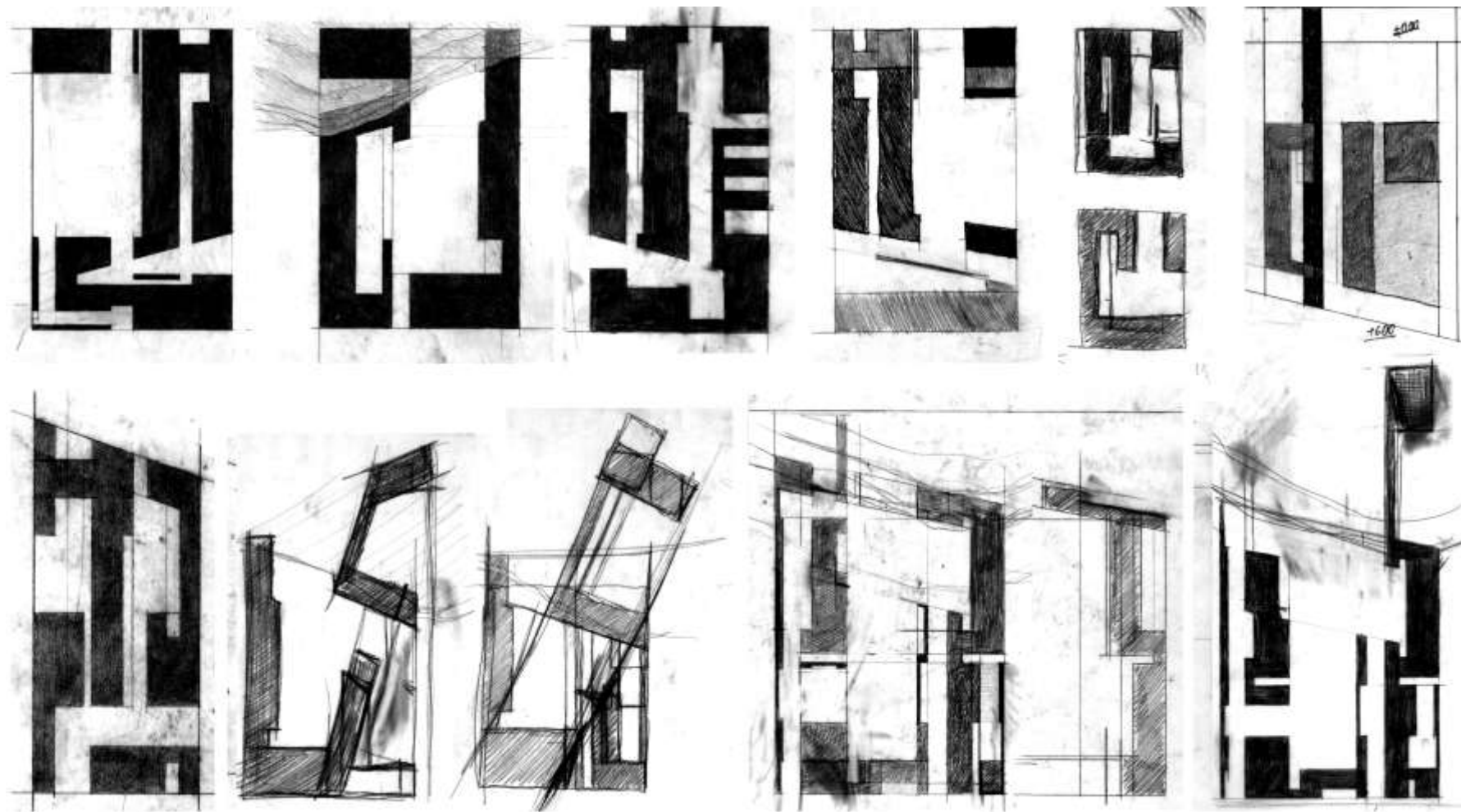
Τελικά το προτεινόμενο κτιριακό συγκρότημα που θα μπορούσε να στεγάσει το ίδρυμα του ορφανοτροφείου,

προέκυψε από σχήματα αποτελούμενα από ορθογώνια διαφόρων διαστάσεων, τα οποία βρίσκονται τοποθετημένα πάνω σε κάναβο, με τέτοιο τρόπο που να δημιουργούν μια διάταξη σχήματος «Π». Από την άλλη, ακόμα και το πιο απλό παιχνίδι έχει αρκετά αυστηρούς κανόνες. Το τελικό αποτέλεσμα λοιπόν σαφώς και χαρακτηρίζεται από μια αυστηρότητα σε ότι αφορά τα σχήματα και τους όγκους, η οποία όμως πιστεύω ότι αντισταθμίζεται με τον ελεύθερο τρόπο που τελικά μπορεί να γίνει η προσέγγιση των χώρων του ιδρύματος από τους χρήστες του, με τη μεγαλύτερη δηλαδή ελευθερία των παιδιών σε ότι αφορά τουλάχιστον τις κινήσεις τους μέσα σε αυτούς.

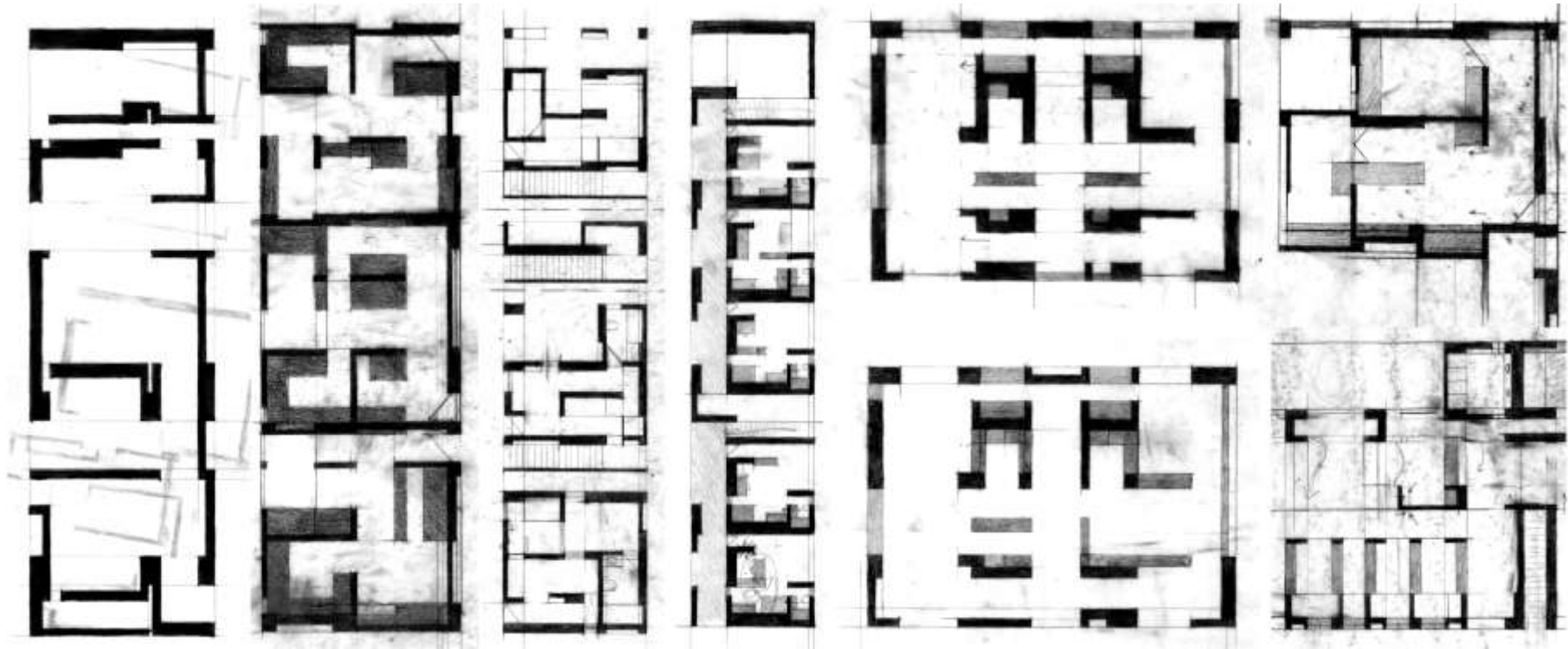

Κάποιες από τις αρχικές «ασκήσεις»

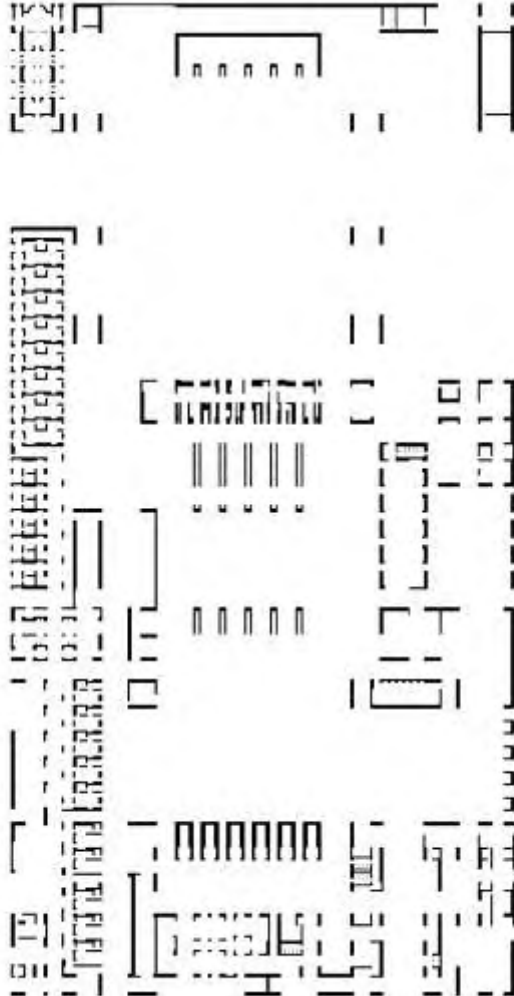

Σκίτσα διαδικασίας

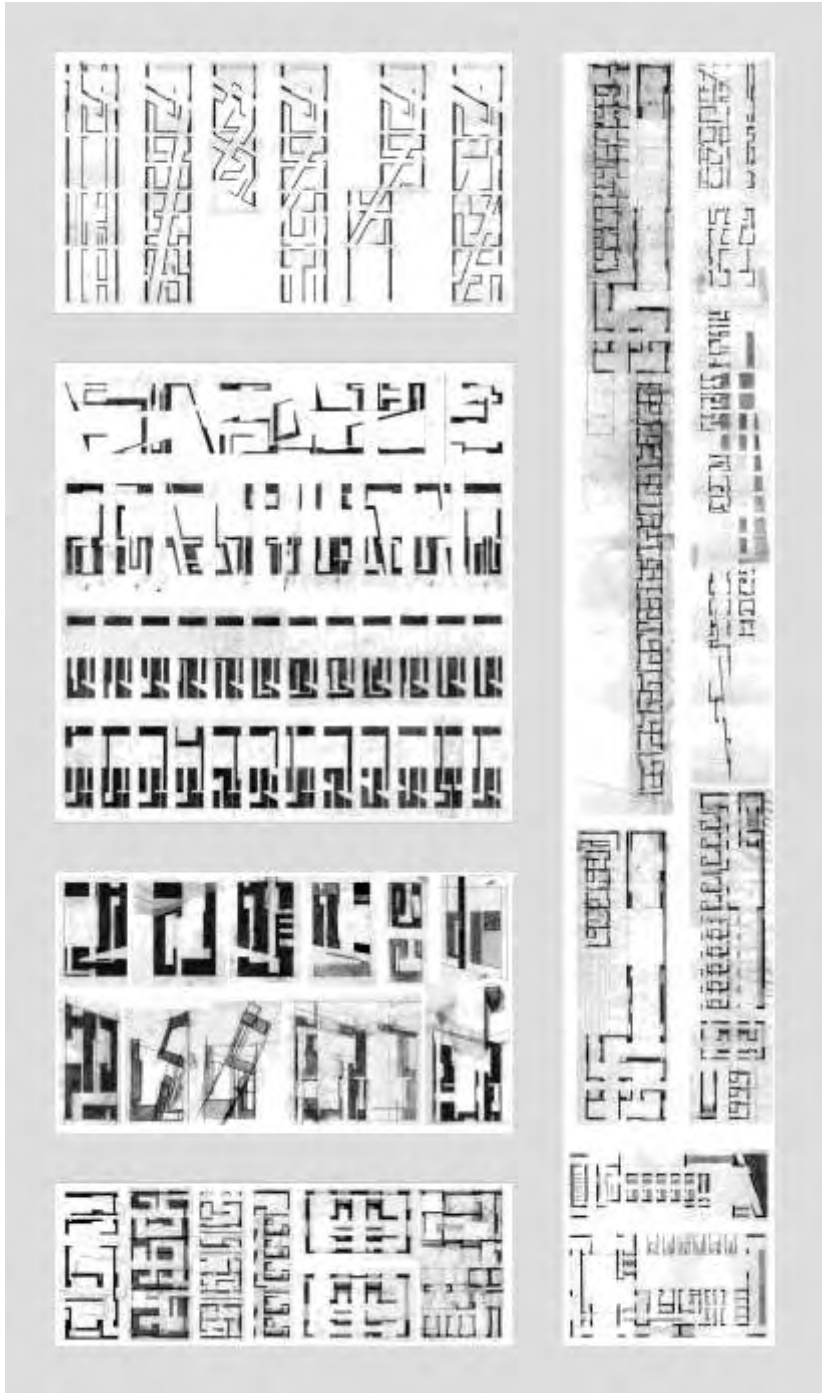

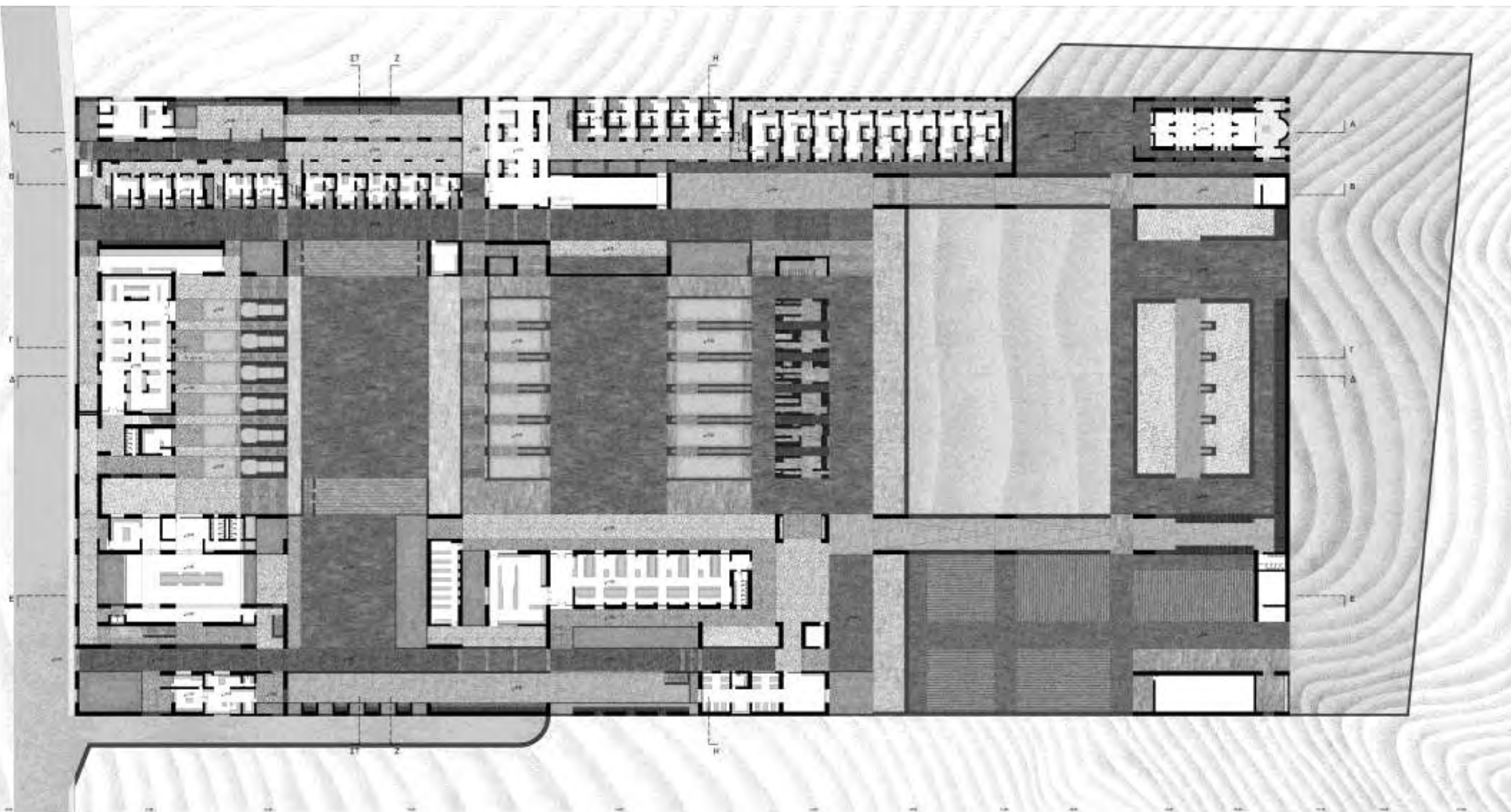
Προσχέδια των χώρων

Τελικά αφαιρετικά σχέδια

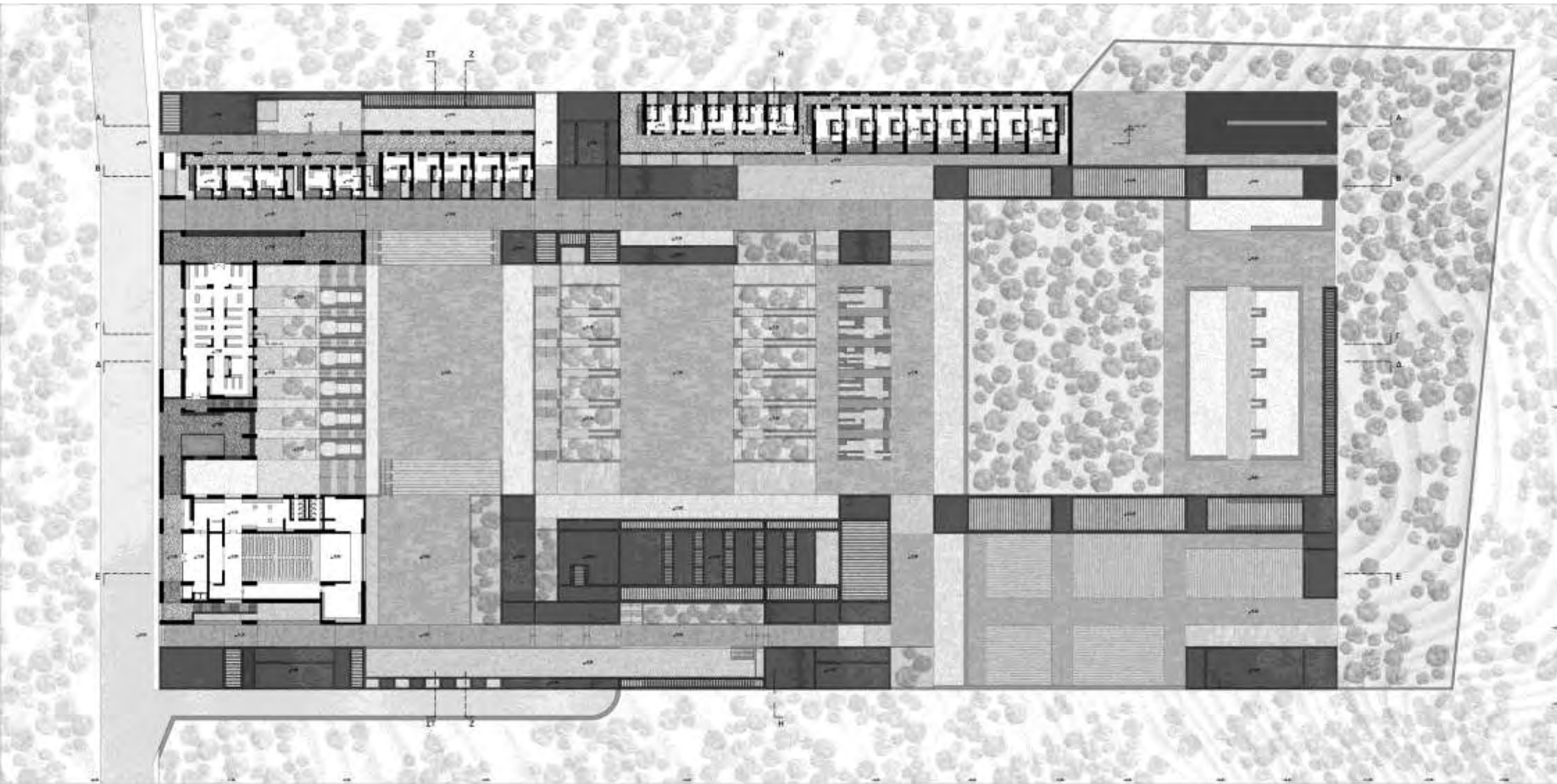
ΤΕΛΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ

ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ - ΚΛ. 1/1000

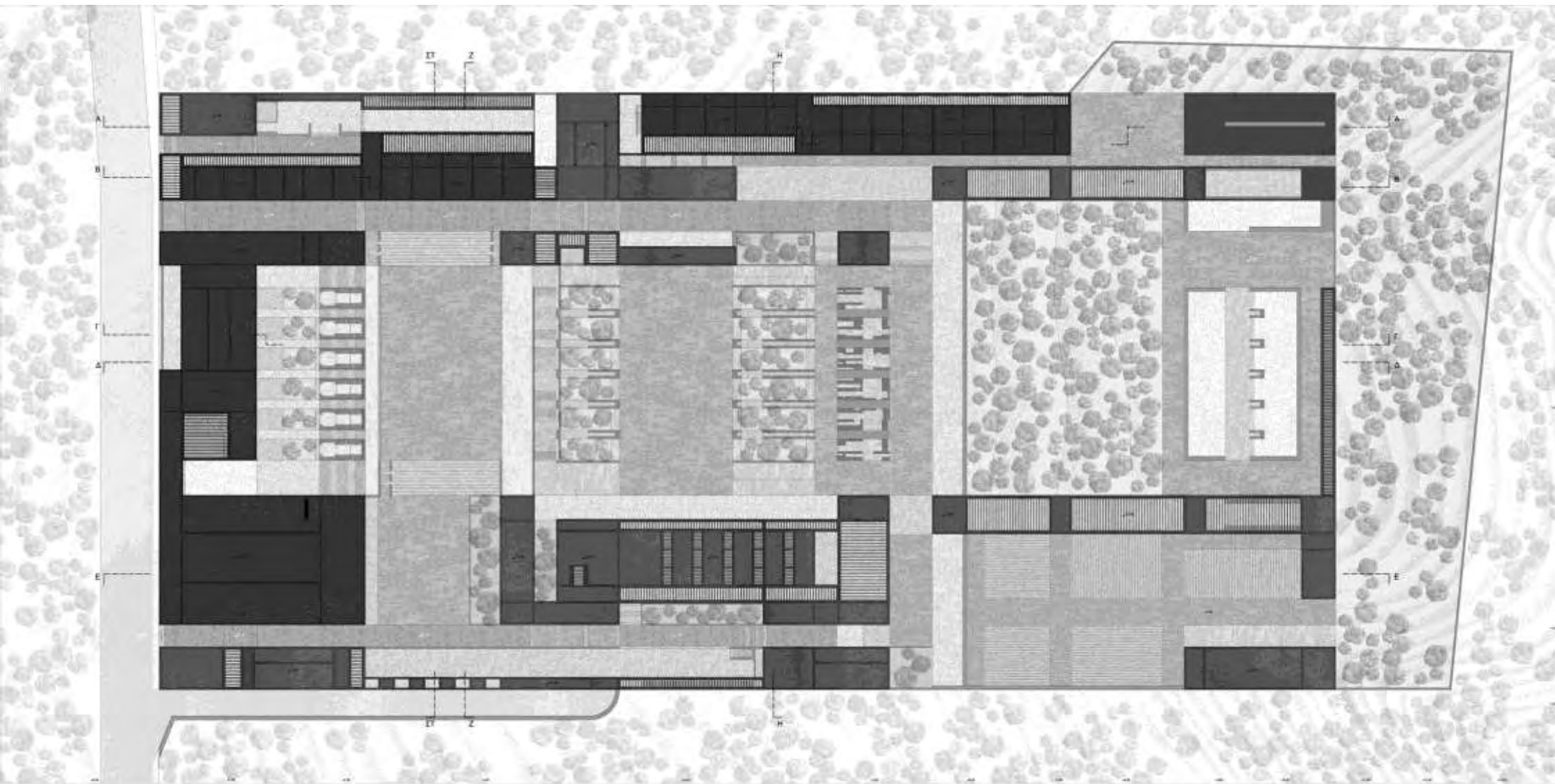

ΚΑΤΟΨΗ ΟΡΟΦΟΥ - ΚΛ. 1/1000

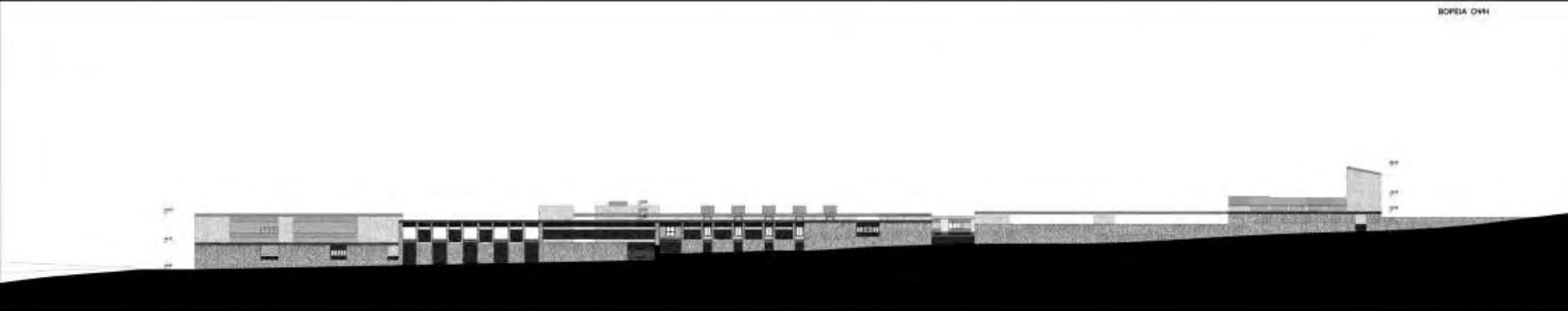

ΚΑΤΟΨΗ ΔΩΜΑΤΟΣ - ΚΛ. 1/1000

ΒΟΡΕΙΑ ΟΨΗ

ΝΟΤΙΑ ΟΨΗ

ΚΥΡΙΑ ΟΨΗ

ΒΟΡΕΙΑ, ΝΟΤΙΑ ΚΑΙ ΚΥΡΙΑ ΟΨΗ
ΚΛ. 1/1000

TOMH A-A

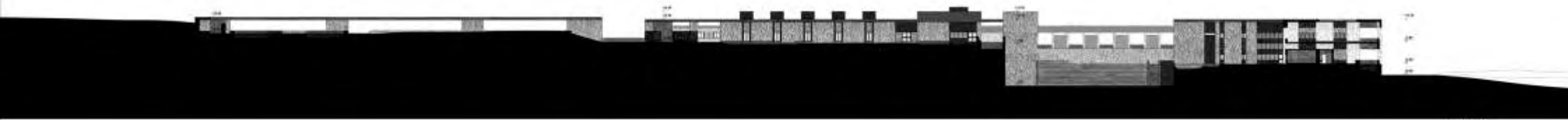

TOMH B-B

TOMH Γ-Γ

ΤΟΜΕΣ Α-Α, Β-Β ΚΑΙ Γ-Γ - ΚΛ. 1/1000

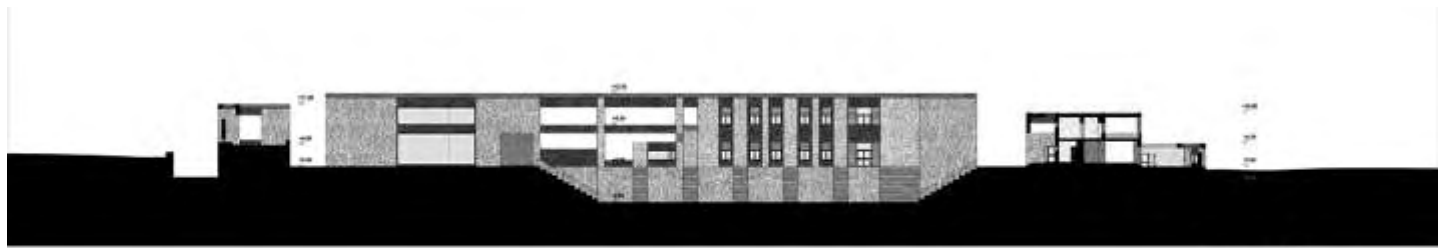

ΤΟΜΗ Δ-Δ

ΤΟΜΗ Ε-Ε

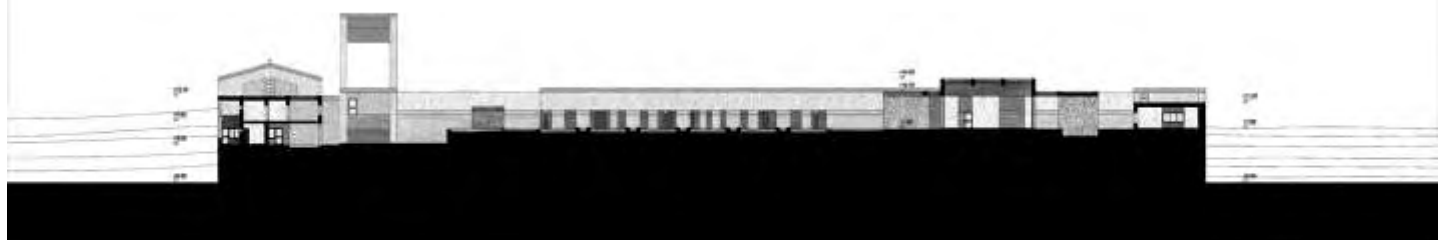
ΤΟΜΕΣ Δ-Δ ΚΑΙ Ε-Ε - ΚΛ. 1/1000

ΤΟΜΗ ΙΤ-ΙΤ

ΤΟΜΗ Ζ-Ζ

ΤΟΜΗ Η-Η

ΤΟΜΕΣ ΣΤ-ΣΤ, Ζ-Ζ ΚΑΙ Η-Η - ΚΛ. 1/1000

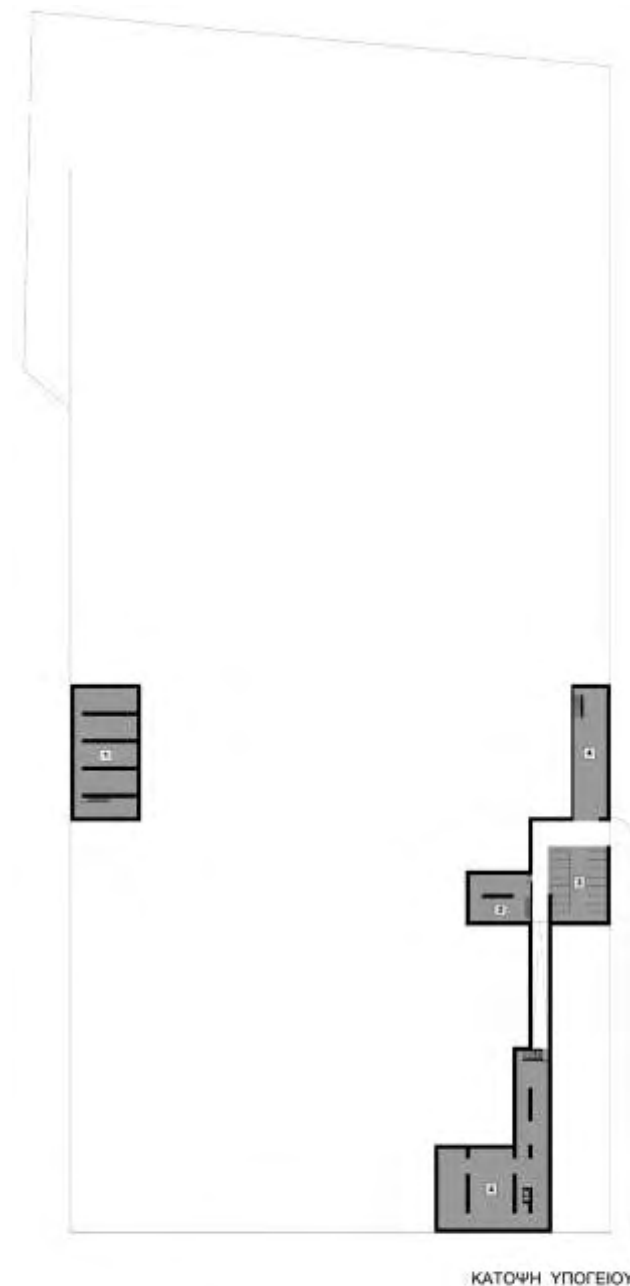
ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το κτιριακό συγκρότημα του ιδρύματος της Ορφανικής Στέγης «Ταβιθά» τελικά σχεδιάστηκε έτσι ώστε να μπορούν να φιλοξενηθούν πάνω από εξήντα κορίτσια. Οι χώροι αναπτύχθηκαν σε τρία επίπεδα (υπόγειο, ισόγειο, όροφος). Στα «δωμάτια» του καινούργιου «σπιτιού», έχουν παραμείνει οι παλιές, σαφέστατα αναγκαίες, χρήσεις του ήδη υπάρχοντος ιδρύματος. Το μέγεθος των χώρων μεγάλωσε ώστε να επιτευχθεί μεγαλύτερη άνεση και ελευθερία κινήσεων. Προστέθηκαν επίσης νέοι χώροι, κάποιοι από τους οποίους (όπως το μικρό ιατρείο, η βιβλιοθήκη και το «δωμάτιο των νηπίων») κρίθηκαν ιδιαίτερος αναγκαίοι. Τα υλικά τα οποία χρησιμοποιούνται για τα κτίρια είναι κυρίως πέτρα, ξύλο και μπετόν, με τα δύο πρώτα τα πιο γήινα να κυριαρχούν, ενώ στους υπαίθριους χώρους χρησιμοποιούνται πέτρα, ξύλο, χοντρό και ψιλό χαλίκι και χώμα. Γενικότερα αποφεύγονται υλικά όπως το μάρμαρο ή τα κεραμικά πλακίδια, που είναι πιο ψυχρά σε σχέση με τα άλλα.

Τα παιδιά φυσικά εξακολουθούν να πηγαίνουν σε γυμναστήρια, κολυμβητήρια, φροντιστήρια κ.τ.λ. οπότε δεν σχεδιάζονται εγκαταστάσεις που υπάρχουν ήδη στην πόλη. Οι χώροι και οι χρήσεις τους περιγράφονται αναλυτικότερα παρακάτω.

A) Υπόγειο

Στο υπόγειο τοποθετούνται οι περισσότεροι βοηθητικοί χώροι του ορφανοτροφείου (βλ. υπόμνημα Α). Στο νότιο τμήμα του υπογείου υπάρχει ένας χώρος στάθμευσης δεκατεσσάρων θέσεων, ο οποίος χρησιμοποιείται κυρίως από το προσωπικό του ιδρύματος, αποθήκη τροφίμων (η οποία επικοινωνεί με την αποθήκη του ισογείου με τη βοήθεια σκάλας και ανελκυστήρα), το λεβητοστάσιο και διάφοροι βοηθητικοί χώροι. Στο βόρειο τμήμα του υπογείου, βρίσκονται οι αποθήκες των κλινοσκεπασμάτων και των ρούχων των παιδιών και του προσωπικού, και επικοινωνεί με τη ζώνη των κατοικιών με σκάλα.

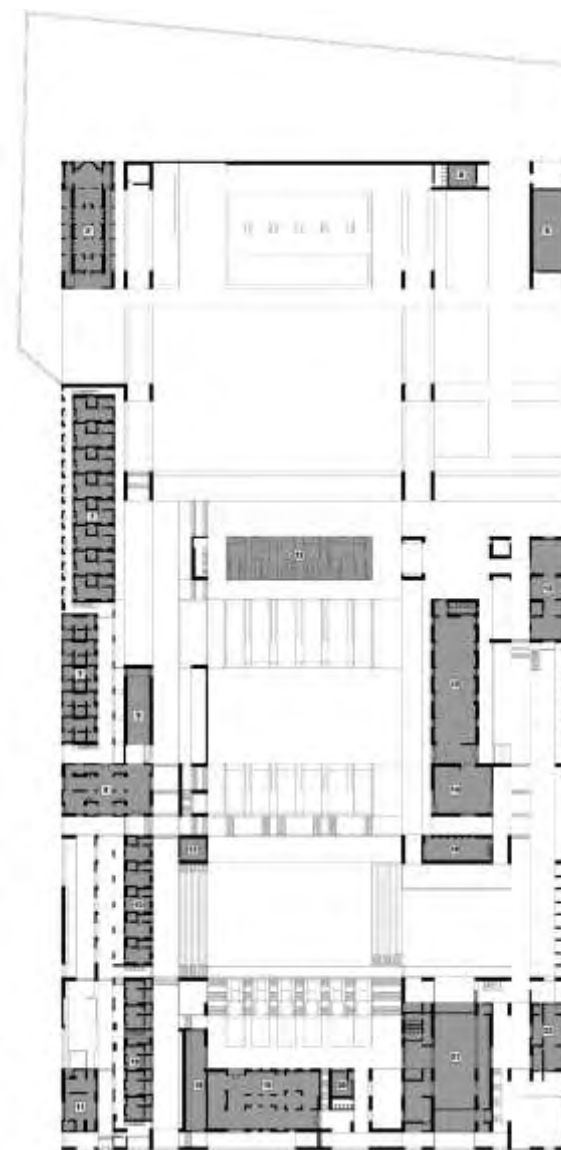

- 1 ΑΠΟΘΗΚΕΣ ΚΛΙΝΟΣΚΕΠΑΣΜΑΤΩΝ - ΡΟΥΧΩΝ
- 2 ΑΠΟΘΗΚΕΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
- 3 ΧΩΡΟΣ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ 14 ΘΕΣΕΩΝ
- 4 ΛΕΒΗΤΟΣΤΑΣΙΟ - ΒΟΗΘΗΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

B) Ισόγειο

Στο επίπεδο του ισόγειου βρίσκονται οι δύο κύριες εισοδοι στο χώρο του ορφανοτροφείου και αναπτύσσονται οι χώροι με τις περισσότερες χρήσεις (βλ. υπόμνημα Β). Εδώ λοιπόν βρίσκονται η κατοικία του φύλακα, το εργαστήριο χειροτεχνίας, το εκθετήριο – πωλητήριο, το ιατρείο, ο χώρος υποδοχής των επισκεπτών, η τραπεζαρία με την κουζίνα και τη δεύτερη αποθήκη τροφίμων, ένας ξενώνας έκτακτης ανάγκης για το προσωπικό, αποθήκες για τις καλλιέργειες, ο χώρος των πλυντηρίων, το «δωμάτιο των νηπίων», το «δωμάτιο των παραμυθιών», ένας μικρός στεγασμένος χώρος παιχνιδιού, οι μισές κατοικίες των κοριτσιών και ο ναός της Αγίας Ταβιθά. Όλοι οι κτιριακοί όγκοι «αγκαλιάζουν» την μεγάλη αυλή, στην οποία τα παιδιά μπορούν με μεγάλη ελευθερία να τρέξουν, να κάνουν ποδήλατο, να συζητήσουν, να καθίσουν κ.τ.λ. Επίσης θα μπορούσαν να παίξουν στην παιδική χαρά, ή να περπατήσουν στο μικρό δασάκι που βρίσκεται ακριβώς από πίσω της ή ακόμα και να πλατσουρίσουν στις ρηχές πισίνες.

Στον χώρο λοιπόν του ιδρύματος ο επισκέπτης μπορεί να μπει από την νότια κύρια είσοδο. Η βόρεια είσοδος χρησιμοποιείται κυρίως από τα παιδιά, αφού είναι πιο κοντά στις κατοικίες τους. Καθώς ο συνολικός χώρος του ορφανοτροφείου μεγάλωσε αρκετά, κρίθηκε απαραίτητη η μόνιμη παρουσία κάποιου φύλακα, ο οποίος έχει τη δική του κατοικία στο νοτιοδυτικότερο σημείο του κτιριακού συγκροτήματος, δίπλα από τη νότια κύρια είσοδο, αυτή των επισκεπτών. Ένα δεύτερο

ΚΑΤΩΦΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

9	ΝΑΟΣ	14	ΚΟΥζίΝΑ
10	ΑΠΟΘΗΚΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΑΛΥΠΤΕΡΕΣ ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΧΩΡΟΙ	15	ΤΡΑΠΕΖΑΡΙΑ
11	ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΗΛΙΚΙΑΣ 14-25 ΕΤΩΝ	16	ΑΠΟΘΗΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
12	ΔΩΜΑΤΙΟ ΤΩΝ ΠΑΡΑΜΥΘΙΩΝ	17	ΠΛΥΝΤΗΡΙΑ
13	ΧΩΡΟΣ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ ΜΕ ΜΕΡΗ ΙΚΑΝΗ	18	ΧΩΡΟΣ ΕΚΘΕΣΕΩΝ
14	ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΗΛΙΚΙΑΣ 2-7 ΕΤΩΝ	19	ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ (ΣΙΓΦΑΡΙΚΗΣ, ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑΣ Κ.Τ.Λ.)
15	ΔΩΜΑΤΙΟ ΤΩΝ ΝΗΠΙΩΝ	20	ΙΑΤΡΕΙΟ
16	ΠΑΙΔΙΚΗ ΧΑΡΑ	21	ΧΩΡΟΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΚΑΛΕΣΜΕΝΩΝ / ΒΙΟΑΣΦΟΛΥΜΕΝΩΝ
17	ΣΕΝΩΝΑΣ ΓΡΟΣΣΕΡΓΟΥ (ΕΥΡΑΚΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ)		

φυλάκειο, το οποίο θα επισκέπτεται συχνά ο φύλακας, και το οποίο έχει μια κάπως πιο διακριτική παρουσία βρίσκεται δεξιά της άλλης εσόδου, αυτής που χρησιμοποιείται από τα παιδιά. Η κατοικία του φύλακα δεν τοποθετείται κοντά σε αυτές των παιδιών, για να υπάρχει λιγότερο η αίσθηση από αυτά ότι κάποιος τα παρακολουθεί. Επίσης από το σημείο που είναι τοποθετημένη ο φύλακας μπορεί να ελέγχει ποιος πλησιάζει το ορφανοτροφείο από την πόλη, ή ποιος μπαίνει στο υπόγειο από τον παράδρομο (ο χώρος βέβαια υποτίθεται ότι προστατεύεται και με τη βοήθεια του απαραίτητου εξοπλισμού ασφαλείας, π.χ. με συναγερμό ή κάμερες σε σημεία που να μην ενοχλούν με την παρουσία τους τα παιδιά).

Οι επισκέπτες φιλοξενούνται προσωρινά στον χώρο υποδοχής που βρίσκεται αριστερά από την νότια είσοδο του ιδρύματος. Ο χώρος υποδοχής έχει μια σχετική αυτονομία, με μια μικρή κουζίνα η οποία εξυπηρετεί πρόχειρα το χώρο και w.c. ανδρών και γυναικών. Έτσι οι ξένοι επισκέπτονται τους υπόλοιπους χώρους του ορφανοτροφείου, μόνο αν έχουν προσκαλεστεί για το λόγο αυτό (στην τραπεζαρία για παράδειγμα θα πάνε μόνο αν οι κάτοικοι του ορφανοτροφείου τους παρέχουν κάποιο δείπνο, ή θα ανέβουν στον όροφο μόνο για την περίπτωση που θα δίνεται κάποια παράσταση κ.τ.λ.).

Στα αριστερά του χώρου υποδοχής βρίσκεται ένα αρκετά ευρύχωρο εργαστήριο, στο οποίο τα κορίτσια θα μπορούν να αναπτύξουν την δημιουργικότητά τους. Εκεί μέσα λοιπόν θα μπορούν να ζωγραφίσουν, ή να ασχοληθούν με τη γλυπτική και γενικότερα με τη

χειροτεχνία. Τα έργα τους θα μπορούν να τα εκθέσουν και να τα πουλήσουν στο στενόμακρο χώρο που βρίσκεται προσκολλημένος και σε επικοινωνία με το εργαστήριο, και ο οποίος γίνεται επισκέψιμος από τους ξένους από τη μικρή αυλή που βρίσκεται μπροστά από το εργαστήριο.

Προχωρώντας, στα νοτιοανατολικά βρίσκεται η τραπεζαρία, με την κουζίνα και την απαραίτητη αποθήκη τροφίμων (πλήρως εξοπλισμένη με ψυγεία, καταψύκτες και ντουλάπια, και με τη δυνατότητα επικοινωνίας με την αποθήκη του υπογείου, στην οποία φυλάσσονται τρόφιμα μεγαλύτερης διάρκειας ζωής). Ο χώρος της κουζίνας του ορφανοτροφείου είναι αρκετά μεγάλος, έτσι ώστε να μπορέσει να εξυπηρετήσει τον μεγάλο αριθμό των κοριτσιών αλλά πιθανά και των επισκεπτών, ενώ ταυτόχρονα το μέγεθός της είναι επαρκές για να υπάρχει δυνατότητα να μπορούν τα κορίτσια να κάνουν μαθήματα μαγειρικής. Ο χώρος της τραπεζαρίας είναι επιπλωμένος με τραπέζια και μακριά скаμνιά. Η διάταξή τους είναι τέτοια που να θυμίζει τραπεζαρία κατασκήνωσης η οποία είναι πιο φιλική στα παιδιά, καθώς έχουν τη δυνατότητα να καθίσουν κατά παρέες, αλλά και να έχουν καλύτερη οπτική επαφή με τα υπόλοιπα παιδιά, κάτι το οποίο δεν γίνεται στην τραπεζαρία του υπάρχοντος κτιρίου, την οποία χαρακτηρίζει η μακρόστενη διάταξη των τραπεζιών.

Δίπλα στην τραπεζαρία βρίσκεται ένας μικρός ξενώνας «έκτακτης ανάγκης». Ο ξενώνας αυτός θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί από το προσωπικό του ορφανοτροφείου το οποίο δεν είναι μόνιμο, ως χώρος ανάπαυσης ή ακόμα στην περίπτωση που χρειαστεί να παραμείνουν

στο ίδρυμα για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα από το απαιτούμενο (π.χ. όταν πέφτει πολύ χιόνι και είναι αδύνατο να μετακινηθούν προς την πόλη).

Στο πιο ψηλό σημείο της νότιας πλευράς του κτιριακού συγκροτήματος, τα παιδιά έχουν τη δυνατότητα να μάθουν να καλλιεργούν τη γη. Υπάρχει λοιπόν μια έκταση στην οποία καλλιεργούνται, όταν αυτό είναι δυνατό, διάφορα λαχανικά, τα οποία θα χρησιμοποιηθούν αργότερα στο φαγητό. Η δουλειά αυτή θα γίνεται κυρίως από τον κηπουρό του ορφανοτροφείου, κάτω από την καθοδήγηση του οποίου τα κορίτσια θα μαθαίνουν τις απαραίτητες διαδικασίες της καλλιέργειας. Στον χώρο των καλλιεργειών βρίσκονται επίσης οι απαραίτητες αποθήκες των διάφορων εργαλείων, καθώς επίσης και τα απαραίτητα για την προστασία των φυτών από το χιόνι και τον πάγο κατά τους χειμερινούς μήνες.

Ο χώρος διαμονής των παιδιών τοποθετείται στη βόρεια πλευρά του ορφανοτροφείου πάνω σε μία ζώνη, η οποία συμπεριλαμβάνει το «δωμάτιο των νηπίων», το «δωμάτιο των παραμυθιών» με έναν κλειστό χώρο παιχνιδιού και τον ναό της Αγίας Ταβιθά. Η ζώνη αυτή θα αναλυθεί σε ξεχωριστή παράγραφο.

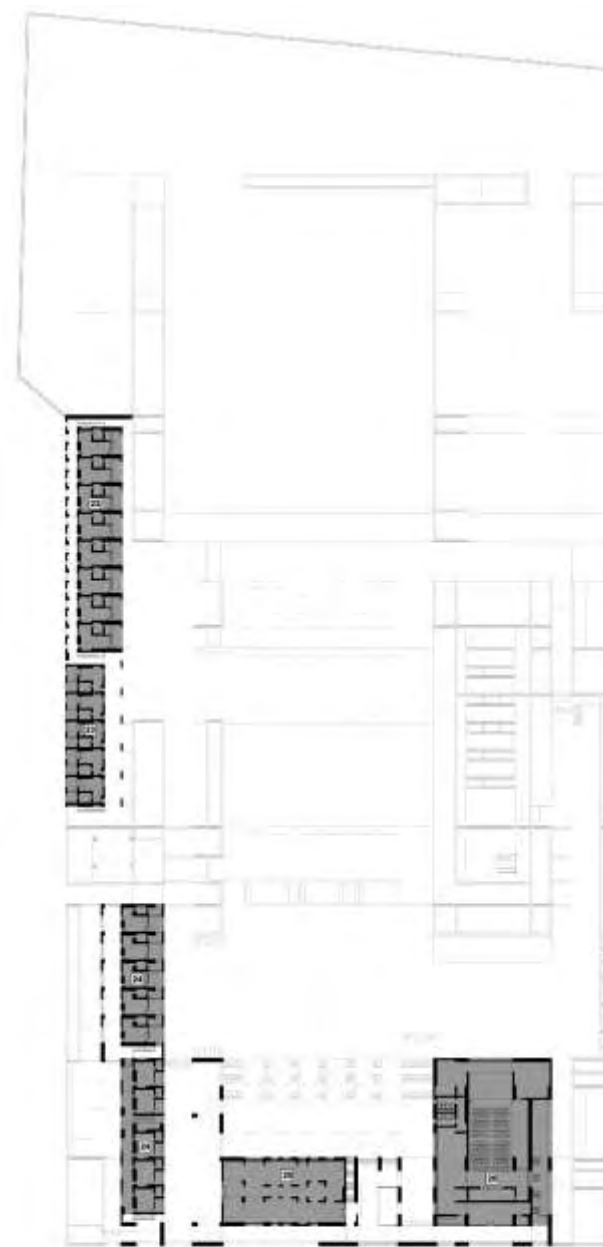

Γ) Όροφος

Στο επίπεδο του ορόφου βρίσκονται η αίθουσα παραστάσεων – θέατρο, η βιβλιοθήκη και το δεύτερο επίπεδο της ζώνης των χώρων διαμονής (βλ. υπόμνημα Γ).

Το θέατρο χωρητικότητας τριακοσίων θέσεων, βρίσκεται ακριβώς πάνω από τον χώρο υποδοχής των επισκεπτών. Στην αίθουσα αυτή, τα παιδιά μπορούν να δίνουν θεατρικές και μουσικές παραστάσεις, αλλά και να παρακολουθούν προβολές ταινιών. Επίσης θα μπορούν να γίνουν διαλέξεις από διάφορους καλεσμένους. Η σκηνή έχει τη δυνατότητα να πάρει στοιχειώδη σκηνικά, τα οποία θα αναρτώνται από ειδικούς μηχανισμούς από την οροφή, ή να μην έχει καθόλου σκηνικά και σαν φόντο να έχει ότι φαίνεται πίσω από την μεγάλη τζαμαρία.

Η βιβλιοθήκη βρίσκεται πάνω από το εργαστήριο και έχει την ίδια κάτοψη με αυτό. Τα ανοίγματα κοιτάζουν προς την αυλή (ανατολικά) και έξω από το οικόπεδο, προς το φυσικό τοπίο (δυτικά). Στον χώρο της βιβλιοθήκης μπορούν τα κορίτσια, ιδιαίτερα τα μεγάλα, να κάτσουν να διαβάσουν με μεγαλύτερη ηρεμία, καθώς βρίσκεται αρκετά μακριά από την μεγάλη αυλή και την παιδική χαρά, όπου τα μικρότερα παίζοντας κάνουν φασαρία. Επίσης η βιβλιοθήκη είναι εξοπλισμένη με ηλεκτρονικούς υπολογιστές.

ΚΑΤΟΨΗ ΟΡΟΦΟΥ

- 23 ΚΑΤΟΙΚΕΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΗΜΚΑΣ 14-20 ΕΤΩΝ - ΖΩΝΕΣ
- 24 ΚΑΤΟΙΚΕΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΗΜΚΑΣ 7-14 ΕΤΩΝ
- 25 ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
- 26 ΑΙΘΟΥΣΑ ΠΡΟΒΟΛΩΝ ΚΑΙ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ - ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΝ

ΧΩΡΟΙ ΔΙΑΜΟΝΗΣ – ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ

Όπως προαναφέρθηκε, στη βόρεια πλευρά του κτιριακού συγκροτήματος βρίσκονται οι χώροι διαμονής των κοριτσιών οι οποίοι είναι τοποθετημένοι πάνω σε μία ζώνη, η οποία συμπεριλαμβάνει το «δωμάτιο των νηπίων», το «δωμάτιο των παραμυθιών» με έναν κλειστό χώρο παιχνιδιού και τον ναό της Αγίας Ταβιθά.

Σε ότι αφορά τους χώρους διαμονής, δεν υπάρχουν πια δωμάτια αλλά «κατοικίες». Σε αυτή τη ζώνη βρίσκονται και οι κατοικίες των γυναικών που αποτελούν το μόνιμο προσωπικό του ορφανοτροφείου. Έχει ήδη αναφερθεί ότι τα παιδιά που φιλοξενούνται στο ορφανοτροφείο είναι διαφορετικών φυλών και εθνικοτήτων. Αυτό αρχικά με οδήγησε στο να προσπαθήσω να σχεδιάσω τις κατοικίες με εντελώς διαφορετικές κατόψεις την καθεμία, χρησιμοποιώντας βέβαια το ίδιο αρχιτεκτονικό λεξιλόγιο με αυτό που αποφασίστηκε για όλο το ίδρυμα. Έτσι όμως θα τόνιζα ίσως την μοναδικότητα, την ιδιαιτερότητα και τη διαφορετικότητα του κάθε παιδιού, αλλά από την άλλη υπήρχε η αμφιβολία ότι ίσως τελικά να μην υπήρχε η αίσθηση από τη μεριά τους πως, στην ουσία, αποτελούν η μία για την άλλη και όλες πια μαζί μια οικογένεια, όσο κι αν προσπαθεί η καθεμία ξεχωριστά να γίνει «γονιός» του εαυτού της. Οπότε οι κατοικίες σχεδιάστηκαν με οκτώ παρόμοιες τυπολογίες (τέσσερις για το επίπεδο του ισόγειου και τέσσερις για το επίπεδο του ορόφου), ανά ομάδες που ορίζονται από τις ηλικίες των κοριτσιών, και όλες μαζί οι κατοικίες μπαίνουν τελικά κάτω από την ίδια

στέγη (το εντελώς ανάποδο της λογικής του υπόλοιπου συγκροτήματος – του μεγάλου «σπιτιού» με «δωμάτια» που δεν τα ενώνει η ίδια στέγη).

Ανάλογα με τον αριθμό των κοριτσιών, κάποιες από τις κατοικίες ίσως να μην χρησιμοποιούνται από αυτές. Στην περίπτωση αυτή λειτουργούν ως ξενώνες επισκεπτριών από άλλα ορφανοτροφεία, ελληνικά ή άλλων χωρών, που φιλοξενούνται για πάνω από μια μέρα.

Προχωρώντας από τα δυτικά προς τα ανατολικά, στο ισόγειο, οι τρεις πρώτες κατοικίες είναι για τα μωρά (έως τεσσάρων ετών, δύο - τρία ανά κατοικία) και για τις γυναίκες που τα φροντίζουν (μία ανά κατοικία), και διαθέτουν εκτός των άλλων μικρές κουζίνες (π.χ. για να ζεσταίνεται το γάλα των μωρών). Στις επόμενες επτά κατοικίες μένουν ανά δύο τα κορίτσια ηλικίας τεσσάρων - επτά ετών. Στα δέκα πρώτα διαμερίσματα του ορόφου, μένουν επίσης ανά δύο τα κορίτσια ηλικίας επτά – δεκατεσσάρων ετών. Η ζώνη των κατοικιών διακόπτεται από το «δωμάτιο των παραμυθιών» και τον κλειστό χώρο παιχνιδιού, και συνεχίζεται με άλλες είκοσι έξι συνολικά σε ισόγειο και όροφο, στις οποίες κατοικούν μόνες τους πια οι μεγαλύτερες, ηλικίας από δεκατεσσάρων – είκοσι, καθώς επίσης και οι γυναίκες που αποτελούν το μόνιμο προσωπικό του ιδρύματος.

Οι κατοικίες των παιδιών έχουν μπαλκόνια τα οποία κοιτάζουν είτε προς την αυλή – υπαίθριο χώρο παιχνιδιού (νότια) είτε προς το φυσικό τοπίο (βόρεια). Οι μεγάλοι στεγασμένοι με πέργκολες διάδρομοι που συνδέουν τις κατοικίες, επίσης κοιτάζουν είτε προς τη μια είτε προς

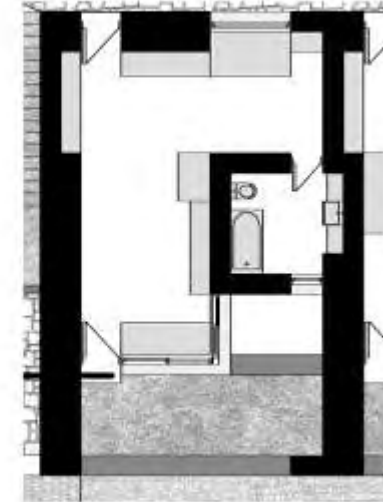
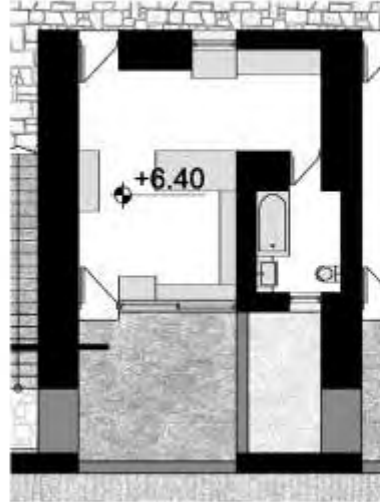
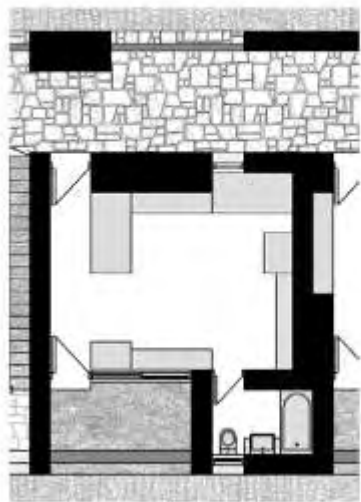
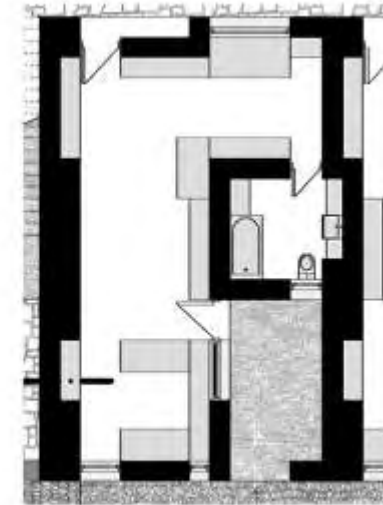
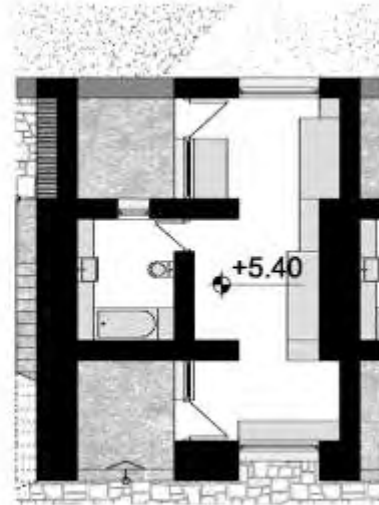
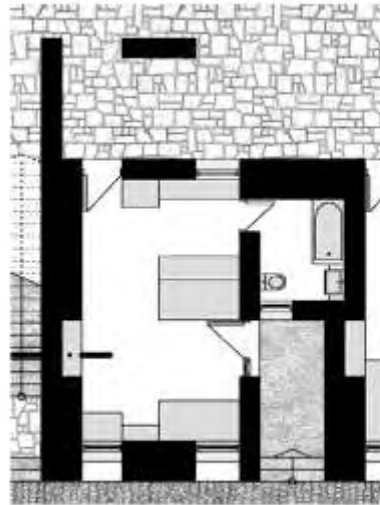
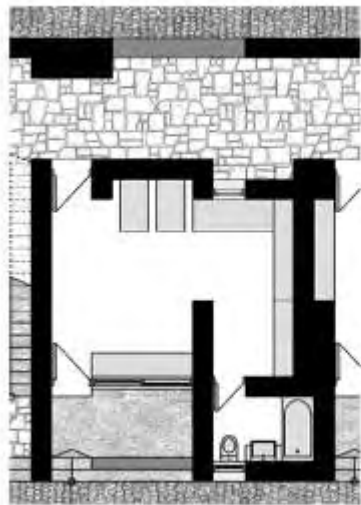
την άλλη πλευρά. Τις καλές μέρες λοιπόν, τα κορίτσια μπορούν να διαλέξουν από ποια μεριά της κατοικίας τους θα καθίσουν, σ' αυτή την πιο ζωντανή με τις φωνές των μικρότερων που παίζουν, ή στην άλλη την πιο ήρεμη που θα κοιτάζει στο φυσικό τοπίο.

Η ζώνη των κατοικιών σε μεγαλύτερο βαθμό από οποιοδήποτε άλλο χώρο του ιδρύματος, έχει να κάνει με αποχώρηση από την υπόλοιπη οικογένεια, με προσωρινή απομόνωση, με ανάπαυση, με οργάνωση σκέψεων και αναμνήσεων, με όνειρα κ.τ.λ. Για το λόγο αυτό, στο τέλος της ζώνης αυτής, τοποθετείται ο ναός της Αγίας Ταβιθά, προστάτιδας των ορφανών κατοίκων του ιδρύματος.

Στη ζώνη αυτή των χώρων διαμονής, στο βορειοδυτικότερο σημείο του συγκροτήματος, υπάρχει το «δωμάτιο των νηπίων». Ο χώρος αυτός χρησιμοποιείται ως βρεφονηπιακός σταθμός, για τα κορίτσια ηλικίας από μερικών μηνών μέχρι αυτά των πέντε ετών. Είναι κυρίως χώρος παιχνιδιού, και χώρος φροντίδας των μωρών, με δική του κουζίνα για την παρασκευή του φαγητού τους, που διαφέρει από των υπόλοιπων παιδιών, και για το λόγο αυτό ιδιαίτερα τα μωρά μέχρι τριών ετών, δεν τρώνε στην τραπεζαρία.

Το «δωμάτιο των παραμυθιών» είναι το κομμάτι αυτό που διαιρεί στα δύο τη ζώνη. Είναι χώρος επικοινωνίας των μεγαλύτερων παιδιών με τα μικρότερα. Υπάρχουν τέσσερα τζάκια γύρω από τα οποία τα κορίτσια συζητάνε, παίζουν επιτραπέζια παιχνίδια, ή διαβάζουν παραμύθια. Το παιχνίδι των μικρότερων μπορεί να συνεχιστεί στο διπλανό χώρο, στον οποίο υπάρχει και

μικρή σκηνή (στην οποία θα μπορούσαν να παίξουν π.χ. παντομίμα, ή με την κατάλληλη αυτοσχέδια διαμόρφωση να παίξουν κουκλοθέατρο). Όταν η σκηνή δεν χρησιμοποιείται, ο τοίχος θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως οθόνη για την προβολή π.χ. ταινιών κινουμένων σχεδίων. Το «δωμάτιο των παραμυθιών» και ο κλειστός χώρος του παιχνιδιού, κυρίως χρησιμοποιούνται όταν ο καιρός δεν είναι κατάλληλος για παιχνίδι στην αυλή και στην παιδική χαρά.

Οι οκτώ διαφορετικές κατόψεις των κατοικιών του ισογείου (πάνω) και του ορόφου (κάτω)

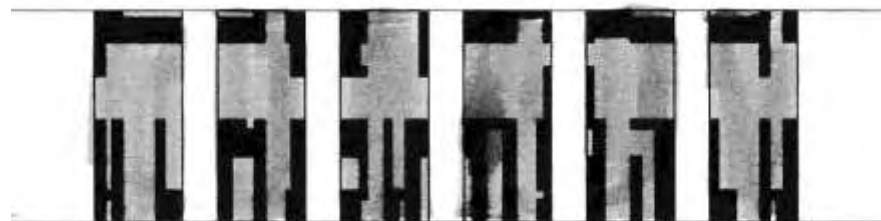
ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ

Το σχήμα «Π» του κτιριακού συγκροτήματος πλαισιώνει ένα αρκετά μεγάλο τμήμα του οικοπέδου το οποίο διαμορφώνεται έτσι ώστε τα παιδιά να μπορούν να κινηθούν ελεύθερα, να παίξουν ή να κάνουν ποδήλατο. Ακόμα και ενδιάμεσα στα «δωμάτια» υπάρχουν αρκετά σημεία στα οποία μπορούν να καθίσουν και να συζητήσουν ή απλά να ηρεμήσουν. Αρκετά από τα τμήματα αυτά των υπαίθριων χώρων του ιδρύματος είναι φυτεμένα, είτε με δέντρα τα οποία θα δημιουργούν σκιά, είτε με χαμηλότερη φύτευση. Τα σημεία που προσφέρονται για να κάθονται τα παιδιά (μεγάλα ξύλινα παγκάκια, κάποια από τα οποία είναι αρκετά πλατιά ώστε να μπορούν τα παιδιά να ξαπλώνουν) είναι συνήθως στεγασμένα με πέργκολες, ή σκιάζονται από τα δέντρα. Υπάρχουν επίσης ρηχές «πισίνες» στις οποίες τα παιδιά μπορούν άφοβα να παίξουν με το νερό.

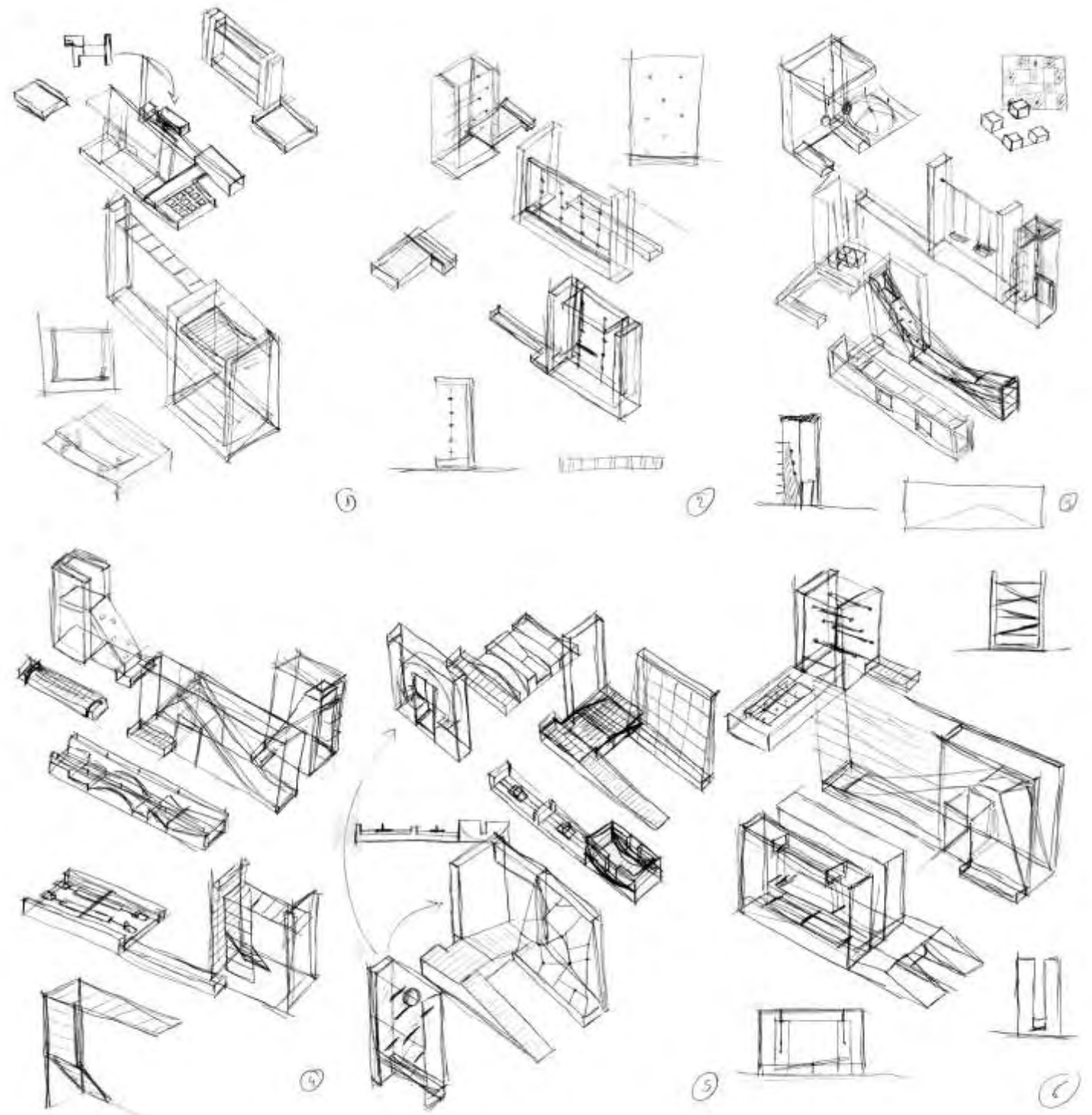
Μπροστά λοιπόν από το εργαστήριο υπάρχουν έξι λωρίδες, το μισό τμήμα των οποίων είναι φυτεμένο με δέντρα και το υπόλοιπο είναι υπαίθριο καθιστικό, το οποίο κοιτάζει προς το χαμηλότερο σημείο του συγκροτήματος. Στην μεγάλη αυτή επιφάνεια που ακολουθεί τα παιδιά μπορούν να παίξουν διάφορα ομαδικά παιχνίδια (π.χ. βόλει) αλλά και να χορέψουν ή να δώσουν υπαίθριες παραστάσεις μπροστά στους επισκέπτες, οι οποίοι θα κάθονται στις κερκίδες που βρίσκονται αριστερά και δεξιά αυτού του «γηπέδου». Οι φυτεμένες με δέντρα λωρίδες συνεχίζονται (ανάμεσά τους υπάρχουν πλέον ξύλινα παγκάκια), μέχρι να καταλήξουν

στην παιδική χαρά, αφού πρώτα διακοπούν για δεύτερη φορά από μια δεύτερη μεγάλη επιφάνεια η οποία θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί εκτός των άλλων και για να κάνουν τα παιδιά ποδήλατο.

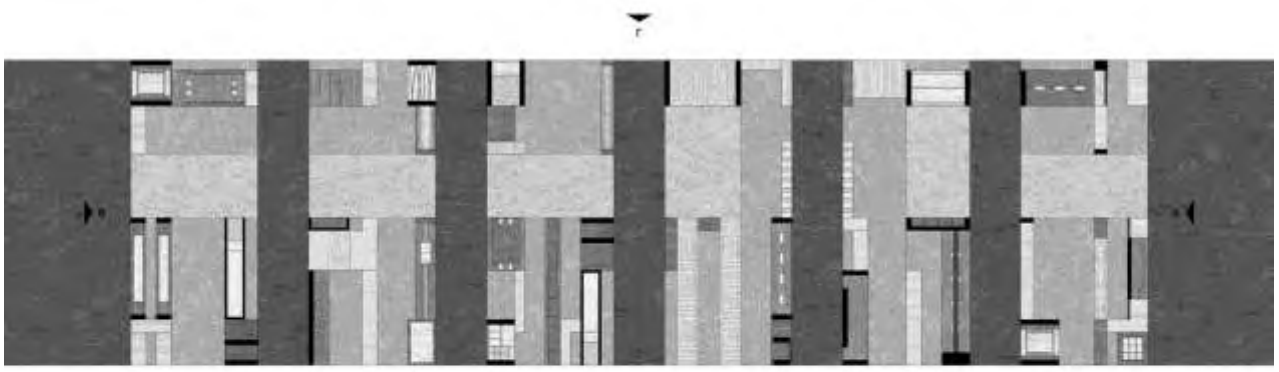
Η παιδική χαρά έχει ιδιαίτερη σημασία για το συνθετικό μέρος αυτού του ιδρύματος. Θα μπορούσα να πω πως το κάθε κομμάτι από τα έξι αποτελεί σχηματικά μια μικρογραφία του ορφανοτροφείου. Στην ουσία δηλαδή το ορφανοτροφείο σχεδιάστηκε ως εξέλιξη τέτοιου είδους διατάξεων και σχημάτων. Στην παιδική χαρά του ορφανοτροφείου, αποφεύγεται ο χαρακτήρας της «απλοϊκής παιδικότητας»¹ τον οποίο υιοθετούν τις περισσότερες φορές οι παιδικές χαρές. Ο εξοπλισμός της περιλαμβάνει τα συνηθισμένα «παιχνίδια» (τσουλήθρες, τραμπάλες, κούνιες, αλογάκια, μονόζυγα ή πολύζυγα κ.τ.λ.) τα οποία όμως είναι ενταγμένα στα συγκεκριμένα σχήματα. Το μέγιστο ύψος της δεν ξεπερνά τα δύομισι μέτρα που είναι και το επιτρεπτό, ενώ ως υλικά έχουν χρησιμοποιηθεί κυρίως ξύλο, μπετόν και μέταλλο.

¹ Σόλωνας Ξερόπουλος, Ελένη Χατζηνικολάου, «Ετερογένεια, πολυπλοκότητα και ο χώρος στον Παιδικό Κήπο Φιλοθέης του Δημήτρη Πικιώνη», ΙΝΔΙΚΤΟΣ 21, Νοέμβριος 2006, σ. 229

Σκίτσα από τον εξοπλισμό της παιδικής χαράς

A

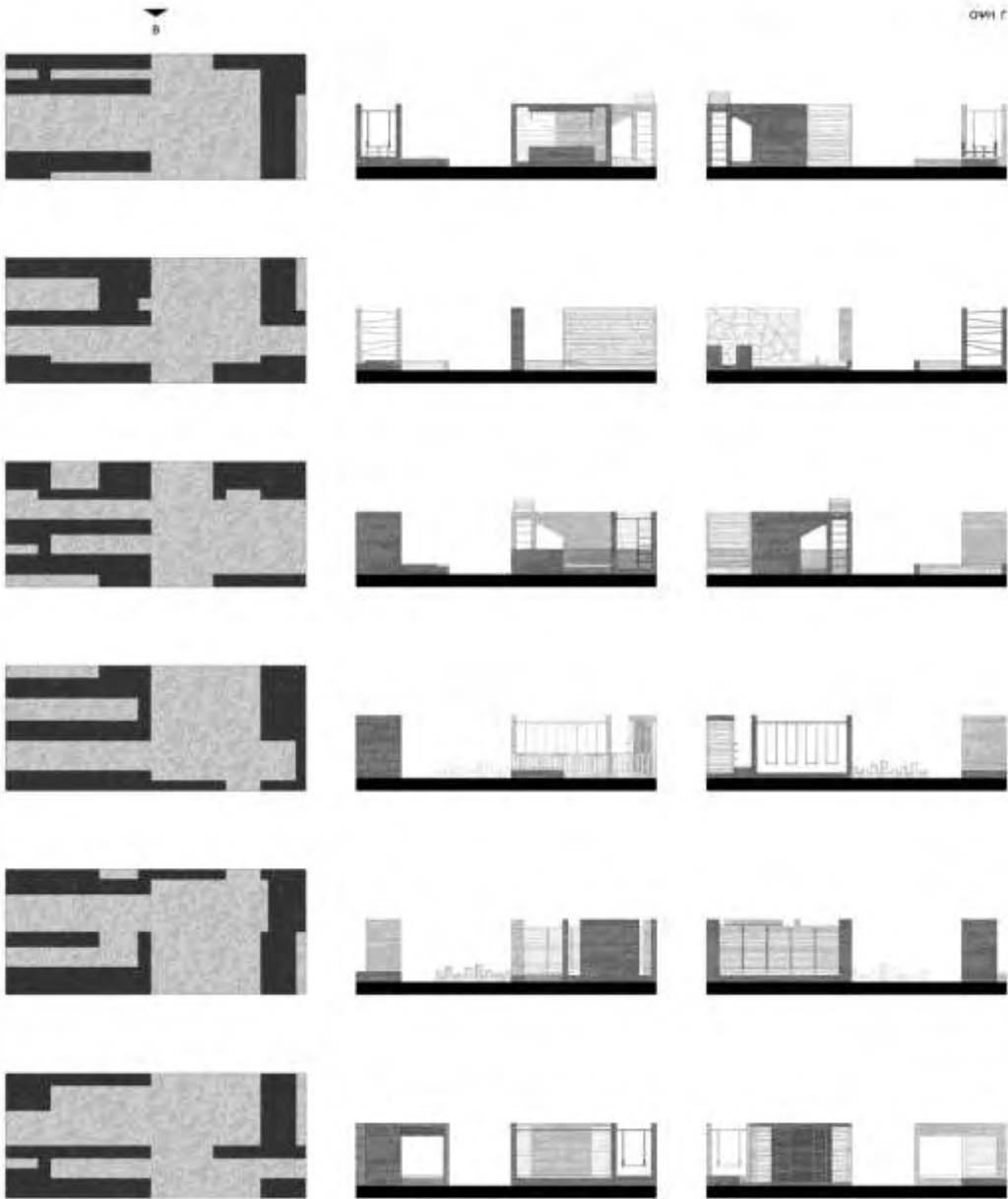
ΚΑΤΩΦΗ

ΟΨΗ Α

ΟΨΗ Γ

A

ΟΨΗ Β

ΟΨΗ Δ

Κάτοψη και όψεις της παιδικής χαράς

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Σε καμία περίπτωση δεν έχω την αυταπάτη ότι το ορφανοτροφείο αυτό, όπως και οποιοδήποτε άλλο κτίριο που θα σχεδιαζόταν για να στεγάσει ένα ίδρυμα για παιδιά χωρίς γονείς, θα έλυσε ως δια μαγείας όλα τα προβλήματα, ψυχολογικά κυρίως, που μπορεί να έχουν αυτά τα παιδιά. Ο ανθρώπινος παράγοντας παίζει σαφέστατα τον σπουδαιότερο ρόλο. Άλλωστε «φιλόξενοι χώροι είναι οι χώροι που σε αγαπούν και όχι αυτοί που απλά σε δέχονται ή σε αποδέχονται»², και σε αγαπούν πάντα μέσα από κάποια ανθρώπινη παρουσία ή μέσα από την ανάμνησή της. Δεν προσπάθησα λοιπόν απαραίτητα να σχεδιάσω έναν φιλόξενο χώρο, γιατί πιστεύω πως απλά δεν μπορεί να είναι φιλόξενος, αν το κάθε μέλος της οικογένειας του ορφανοτροφείου δεν καταφέρει να νιώσει άνετα με τα υπόλοιπα, κυριότερα όμως, αν δεν καταφέρει να δώσει και να πάρει αγάπη. Τα παιδιά αυτά δεν θέλουν να ζουν μέσα σε «αποστειρωμένο» περιβάλλον. Δεν ντρέπονται να φορέσουν ρούχα από δεύτερο χέρι και δεν θα πονέσουν ποτέ τόσο πολύ, όσες φορές κι αν πέσουν και ανοίξουν πληγές στα πόδια και στα χέρια, όταν παίζοντας κυνηγάει το ένα το άλλο. Θα πονέσουν πολύ μόνο όταν δεν θα δοθεί η αγκαλιά. Την αγκαλιά αυτή που θα φορεθεί σαν αυτό το από δεύτερο χέρι ρούχο, που μπορεί να μην είναι η πραγματική των γονιών η οποία

είναι και υποχρεωτική, αλλά που είναι περισσότερο συγκινητική και αγαπημένη και εκτιμάται πιο πολύ, ακριβώς για το λόγο αυτό – επειδή είναι έτοιμη να δοθεί από μόνη της.

---

² Θεοκλής Καναρέλης, «Ξένοι Φιλόξενοι, Τοπία της Μνήμης», ΙΝΔΙΚΤΟΣ 21, Νοέμβριος 2006, σ. 261

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

LIGTELIJN, VINCENT. *Aldo Van Eyck, Works*. Amsterdam: Birkhauser, 1999.

LEFAIVRE, LIANE. *Aldo Van Eyck, Playgrounds*. Rotterdam: NAI Publishers, 2002

STRAUVEN, FRANCIS. *Aldo Van Eyck's Orphanage, A Modern Monument*. Rotterdam: NAI Publishers, 1996.

KAY, JACKIE. «Χαρτιά Υιοθεσίας», (μετφ. Μαρία Δαμόλη). *ΠΟΙΗΣΗ 29*, Μάρτιος – Αύγουστος 2007.

ΑΛΠΕΝΤΖΟΣ, ΓΑΒΡΙΗΛ. *Ταβιθά, η Αγία κόρη της Ιόππης*. Θεσσαλονίκη: Ο.Χ.Α. «Λυδία», 2004.

ΚΑΛΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΥΛΟΣ. *Ο Παιδικός Κήπος της Φιλοθέης*. Αθήνα: Ίνδικτος, 2001.

ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ, Σ., ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ, Ε. «Ετερογένεια, Πολυπλοκότητα και ο χώρος στον Παιδικό Κήπο Φιλοθέης του Δημήτρη Πικιώνη». *ΙΝΔΙΚΤΟΣ 21*, Νοέμβριος 2006.